

Dokument nr. 15:3

(2002-2003)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar

SPØRSMÅL NR. 41

Innlevert 23. oktober 2002 av stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo

Besvart 29. oktober 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«I Skjervøy kommune er det planlagt boliger for psykiatriske pasienter i henhold til intensjonene i opptrappingsplanen for psykisk helsevern, men manglende statlige bevilgninger har gjort at prosjektet har måttet utsettes. Kommuner som har vært tidlig ute med sine planer, synes å komme dårlig ut fordi de selv må dekke utgiftene i mangel av midler fra opptrappingsplanen for psykisk helsevern.

Vil statsråden bidra til at kommuner som Skjervøy får dekket sine merkostnader?»

Svar:

I gjennomføringen av opptrappingsplanen for psykisk helse spiller kommunene en nøkkelrolle. Bygging av omsorgsboliger er i denne sammenheng en særlig viktig oppgave for kommunene.

Kommunene har som kjent vært pålagt å utarbeide planer for sitt psykiske helsearbeid som ett av vilkårene for å få utbetalt de statlige tilskuddene. Gjennomføringen av den enkelte kommunes plan må ta utgangspunkt i de årlige statlige bevilgningene. Dette innebærer at selv om en kommune har en ferdig plan med boligprosjekter, kan ikke disse realiseres raskere enn hva de statlige tilskuddene gir rom for, med mindre kommunen velger å legge inn egne midler, eller å forskuttere statens bidrag.

Det har hele tiden vært Regjeringens og Stortingets forutsetning at de statlige opptrappingsmidlene skal fordeles etter objektive fordelingsnøkler. Det er dermed ikke økonomisk rom for at kommunene skal

få kompensert eventuelle merkostnader som måtte følge av at deres planer ikke kan gjennomføres så raskt som kommunene måtte ønske, dersom tempoet i gjennomføringen skal baseres på statlige tilskudd alene.

Skjervøy kommune har ferdigstilt syv boliger for syv personer med psykiske lidelser i regi av opptrappingsplanen. Som følge av manglende driftsfinansiering har kommunen måttet utsette innflytting med 3 måneder. Fire av disse personene oppholder seg på døgnavdeling i spesialisthelsetjenesten i påvente av å kunne flytte inn i boligene. Dette er en uheldig situasjon, som må løses i samarbeid mellom kommune og helseforetak. Her skal det nevnes at helseforetaket har forpliktet seg til å videreføre en 5-årig avtale om medfinansiering, som opprinnelig ble inngått med Troms fylkeskommune som part. Jeg har fått opplyst at det for å sikre brukernes behov, ikke er aktuelt å skrive ut de fire personene før boligene er driftsklare.

Jeg vil til slutt minne om at antall tilsagn om tilskudd til boliger ble fordoblet i Revidert nasjonalbudsjett, slik at den samlede tilsagnsrammen i år er på 900 boliger. I Regjeringens budsjettforslag for 2003 legges det opp til at ytterligere 900 tilsagn om tilskudd til boliger skal gis i 2003, og at de resterende 913 tilsagn i henhold til opptrappingsplanens måltall på 3 400 boliger, gis i 2004. Regjeringen har også varslet at den vil vurdere dette måltallet nærmere, sett i lys av nye tall fra kommunene, som tyder på at behovet for boliger er større enn det fastsatte måltallet.

SPØRSMÅL NR. 42**Innlevert 23. oktober 2002 av stortingsrepresentant Knut Storberget****Besvart 29. oktober 2002 av justisminister Odd Einar Dørum****Spørsmål:**

«De nye reglene i straffeprosessloven om isolasjon trådte i kraft 1. oktober. Formålet med lovendringen var å innskjerpe bruken av isolasjon i varetekt som Norge har fått gjentatt kritikk for fra Europarådets torturovervåkingskomité, i og med at total sosial avsondring påfører fangene store psykiske påkjenninger.

Hva gjør kriminalomsorgen og påtalemyndighetene for å sikre at de nye reglene blir praktisert slik at den faktiske bruken av isolasjon innskrenkes i tråd med forutsetningene?»

BEGRUNNELSE:

Etter de nye reglene om delvis isolasjon er det forutsatt at siktede skal få ha fellesskap i fengselet, men at retten eller politiet skal kunne angi hvem han ikke skal ha adgang til fellesskap med. Enkelte varetektsavdelinger har imidlertid ikke fasiliteter for fellesskap mellom innsatte, hvilket medfører at siktede blir holdt fullt isolert på tross av kjennelse om delvis isolasjon. Dernest har enkelte politidistrikter begynt å definere hvem siktede på delvis isolasjon kan ha samvær med, i stedet for å definere hvem de skal være utelukket fra fellesskap med. Dette med den konsekvens at fellesskapsadgangen blir illusorisk.

Svar:

Lovendringene om varetekt i isolasjon vil sikre en bedre behandling av spørsmålet om hvorvidt en varetektsinnsatt skal undergis hel eller delvis isolasjon. Lovendringene vil ventelig også føre til begrenset bruk og varighet av isolasjon, ikke minst ved bruk av tidsfrister ved fullstendig isolasjon.

Kriminalomsorgen skal gjennomføre varetektsfengslinger i overensstemmelse med rettens kjennelse og påtalemyndighetens beslutninger. En kjennelse om delvis isolasjon med eventuell beslutning fra påtalemyndigheten vedrørende hvilke innsatte den fengslede skal utelukkes fra samvær med, kan ha

svært ulikt innhold. Ytterpunktene vil være fra at han nektes samvær med én person til at han bare gis rett til samvær med én person eller noen få personer.

Kriminalomsorgen stiller varetektsplasser til disposisjon for politiet. Etter straffegjennomføringsloven § 47 skal varetektsinnsatte søkes plassert nær hjemstedet. I tillegg må varetektsinnsatte plasseres slik at vedkommende får adgang til fellesskap med andre innsatte utover de begrensninger rettens beslutning om delvis isolasjon medfører, eventuelt også påtalemyndighetens beslutning. I Norge har vi som kjent ikke egne varetektsfengsler, og slikt samvær kan derfor også bety samvær med domssonere.

De nye reglene trådte i kraft 1. oktober i år, og det er en viktig og prioritert oppgave for kriminalomsorgen å følge opp praktiseringen av det nye regelverket, slik at skillet mellom fullstendig og delvis isolasjon viser seg i praksis og at de nye bestemmelsene for øvrig følges opp i praksis.

Straffegjennomføringsloven § 46 andre ledd, jf. § 2 andre ledd vedrørende negative virkninger av isolasjon er fulgt opp med omfattende retningslinjer for behandling av varetektsinnsatte slik at skadelige følger av isolasjon kan forebygges. Straffegjennomføringsloven § 49 om arbeid, opplæringsprogram og andre tiltak gjelder ikke direkte varetektsinnsatte underlagt isolasjon, men retningslinjene understreker at det skal legges til rette for at denne gruppen innsatte kan delta i aktiviteter av ulikt slag.

Kriminalomsorgens sentrale forvaltning har for øvrig nylig orientert samtlige fengsler og regioner om de nye lovbestemmelsene. Som en følge av de nye lovbestemmelsene, vurderes nå behovet for endrede retningslinjer til straffegjennomføringsloven vedrørende fellesskap for varetektsinnsatte.

Også politi- og påtalemyndighet følger selvsagt opp de nye reglene, og disse praktiseres, ifølge Politidirektoratet, etter lovgivers intensjon.

Riksadvokaten arbeider for øvrig for tiden med et rundskriv som inneholder direktiver i tilknytning til de nye reglene om isolasjon.

SPØRSMÅL NR. 43**Innlevert 23. oktober 2002 av stortingsrepresentant Leif Lund****Besvart 30. oktober 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten****Spørsmål:**

«Kan helseministeren sørge for at Helse Vest legger til rette for gjennomføring av plassering av den 6. strålemaskinen til Haukeland sykehus?»

BEGRUNNELSE:

Allerede i budsjettet for inneværende år ble det klart at antatt behov for strålemaskiner på landsbasis var 39, altså 3 flere enn i kreftplanen. Departementet sier i budsjettet for 2003 at de vil komme tilbake til Stortinget om gjennomføringen av de foreliggende planer. Allerede 17. oktober 2002 orienterte helseministeren i brev at en endelig beslutning om plassering av ytterligere én strålemaskin til Haukeland kunne fattes av departementet etter at Stortinget ble orientert om utvidelsen av strålekapasiteten ut over kreftplanens forutsetning. Jeg legger til grunn at helseministeren vil bygge på dette.

Svar:

Jeg viser til brev fra helseminister Tore Tønne til stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen av 17. oktober 2001. Han la til grunn at en endelig beslutning om plassering av den 6. strålemaskinen til Haukeland kan fattes av departementet etter at Stortinget er orientert om den planlagte utvidelse av strålekapasiteten ut over kreftplanens forutsetninger.

Departementet har fulgt opp dette i statsbudsjettet for 2003 ved å foreslå en tilsagnsfullmakt på 42 mill. kr til en strålemaskin i tillegg til de 36 mill. kr som følger av kreftplanen. Helse Vest RHF har praktisk fulgt opp dette, og det foreligger et ferdig forprosjekt for utvidelse av stråleterapienheten ved Haukeland sykehus. Lokalisering til Haukeland er også i samsvar med forslag i Regional helseplan for daværende Helseregion Vest. Styret for Helse Vest RHF drøftet saken i sitt styremøte 25. oktober d.å., og konkluderte med å ta den valgte plassering av den 8. strålemaskin til etterretning. Den nye maskinen forutsettes å kunne være i drift ved slutten av 2003.

SPØRSMÅL NR. 44**Innlevert 23. oktober 2002 av stortingsrepresentant Karin S. Woldseth****Besvart 30. oktober 2002 av utenriksminister Jan Petersen****Spørsmål:**

«Vil arbeids- og administrasjonsministeren bidra til at Statsbygg utreder muligheten for å utvikle deler av Huseby leir til statsministerbolig og/eller kompleks for flere ambassader?»

BEGRUNNELSE:

Statsbygg jobber nå med planer for "ny" statsministerbolig, tenkt plassert i det som i dag er Regjerings representasjonsbolig samt tilgrensende eiendommer i Riddervolds gate og Inkognitogata. Samtidig vet vi at enkelte lands ambassader er på leing etter nye lokaler.

Både en statsministerbolig og utenlandske ambassader kan ha spesielle sikkerhetsbehov som van-

skelig kan forenes med alle typer omgivelser. Statsministerboligen er for eksempel tenkt plassert i et arkitektonisk og bygningshistorisk verdifullt nabolag, beliggende rett bak Slottet. Allerede i dag kan vi se eksempler på de sikkerhetstiltak som av og til er påkrevet, og som går på bekostning av nærmiljøet. Selv i vår del av verden må vi regne med at slike tiltak kan øke i styrke, og dermed påføre omgivelsene ytterligere belastninger.

Mange utenlandske ambassader har også lignende sikkerhetsbehov. Disse behov kan i mange tilfeller dårlig tilfredsstilles med dagens plassering av ambasadene.

De kulturelle verdier i eksisterende miljø bør og må bevares. Sikkerhetsbehov kan vi ikke la gå ut over slike miljø, når det ikke er nødvendig.

Da det utredes en flytting av Forsvarets overkommando fra dagens plassering i Huseby leir, kan dette representere en mulighet både for ny statsministerbolig og de ambassader som skulle ønske ny plassering. En plassering i Huseby leir ville dekke de plassbehov man har, og tilfredsstille alle sikkerhetsbehov med god margin. Dessuten kan en nærhet mellom statsministerbolig og ulike ambassader også være positiv.

Svar:

Jeg er blitt bedt om å besvare dette spørsmål på vegne av Regjeringen.

Huseby leir, som foruten etableringer for H.M. Kongens Garde også omfatter kontorbygg for Forsvarets overkommando (FO), er ikke en del av Statsbyggs eiendomsmasse, men forvaltes av Forsvarsbygg.

Forsvarsbygg er på vegne av Forsvarsdepartementet allerede i gang med å utrede hva arealene på Huseby kan utnyttes til. Det arbeides med flere alternativer, som omfatter blant annet boliger. Det store arealet er også godt egnet til å innpasse virksomheter som har spesielle krav til sikkerhet.

Spørsmålet om en egen statsministerbolig er til vurdering. Regjeringen vil i tilfelle komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

En mottakerstats forpliktelser når det gjelder lokalisering av fremmede lands representasjoner er nedfelt i Wien-konvensjonen om diplomatisk samkvem av 1961. Wien-konvensjonen pålegger en mottakerstat å legge forholdene til rette for at senderstaten skal kunne skaffe de nødvendige kontorer og boliger, og pålegger en spesiell plikt til å beskytte en diplomatisk misjon. I en slik sammenheng kan det selvsagt være formålstjenlig for mottakerstaten å utrede alternative løsninger, som kan ivareta de enkelte ambassaders behov og ønsker.

Lokalisering av en ambassade i et åpent eiendomsmarked som det norske er imidlertid først og fremst et privatrettslig forhold. For en senderstat vil behov for beskyttelse og sikkerhet kunne veie tungt, men være ett av flere kriterier når det gjelder endelig valg av lokalisering. Valget er helt og holdent senderstatens ansvar.

SPØRSMÅL NR. 45

Innlevert 23. oktober 2002 av stortingsrepresentant Sigbjørn Molvik

Besvart 29. oktober 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«Bidrar Helsedepartementet aktivt til at ventetiden for behandling av incestutsatte går ned, og eksisterer det planer for å regionalisere dette tilbudet?»

BEGRUNNELSE:

Undertegnede har fått opplyst at ventetiden for behandling av incestutsatte ved Modum Bad Nervesanatorium for tiden er på over ett år. Da er også kriteriene for å få hjelp, strenge. I tillegg har jeg fått opplyst at Modum Bad Nervesanatorium er det eneste stedet der en behandler incestutsatte.

Svar:

Det er et mål at mennesker som er utsatt for seksuelle overgrep eller incest skal få et godt behandlingstilbud innenfor behandlingstilbudet i psykisk helsevern, og det vil Regjeringen bidra til at vi opp-

når. Å følge opp Opptappingsplanen for psykisk helse generelt er et viktig tiltak for å styrke behandlingstilbudene til alle med psykiske problemer og lidelser. I tillegg til dette gjøres det et målrettet arbeid slik at mennesker som er utsatt for seksuelle overgrep eller incest skal få god behandling.

For å bidra til å styrke behandlingstilbudet til denne gruppen, ble det i 2000 startet opp et eget nasjonalt prosjekt, Støtte til seksuelt misbrukte barn. Formålet med prosjektet er å bidra til økt kompetanse i tjenestene om behandling og oppfølging av seksuelt misbrukte barn. Prosjektet inkluderer det nasjonale kompetansemiljøet Nasjonalt Ressurssenter for seksuelt misbrukte barn som startet opp allerede i 1995, samt etablering av regionale fagmiljøer som skal ta ansvar for videreføring av kompetansetiltak. Kompetansetiltakene skal bidra til å forbedre kommuners og spesialisttjenestens tilbud om utredning, diagnostisering og behandling av seksuelt misbrukte barn og de-

res pårørende. Incestutsatte barn inngår i prosjektet. Prosjektet utgår 31. desember 2002, men Regjeringen har i budsjettet for 2003 foreslått å videreføre prosjektmidlene i 2003, slik at prosjektet kan vurderes i sammenheng med et mer omfattende prosjekt som også startet opp i 2000: "Prosjekt traumatisk stress: organisering av kompetanse og helsetjenester til psykisk traumatiserte." Sommeren 2002 forelå det en delrapport fra dette prosjektet, som pekte på behovet for å styrke fagområdet og kunnskapen om psykisk traumatiserte på nasjonalt nivå. Regjeringen arbeider nå med å følge opp denne rapporten, og det tas sikte på å etablere et nasjonalt kompetansesenter på feltet.

I prosjektet Traumatisk stress arbeider nå Sosial- og helsedirektoratet med å utrede den regionale kompetansen på feltet. Dette arbeidet skal munne ut i forslag til regional kompetanseheving for å forbedre helsetilbudet til psykisk traumatiserte. Incestutsatte (barn/unge og voksne) er inkludert i gruppen av psykisk traumatiserte, og omfattes derfor av dette prosjektet. Planer for regional kompetanseheving i kommuner og spesialisttjenesten vil foreligge i løpet av 2003.

Spørsmålsstiller tar spesielt opp behandlingstilbudet til incestutsatte ved Modum Bad, og omtaler dette som landets eneste behandlingstilbud til denne gruppen. Det er, slik jeg innledningsvis slo fast, et mål at alle med psykiske plager og lidelser skal få behandling innenfor det ordinære behandlingssystemet. Når det gjelder mennesker med traumatiske plager som følge av incest og seksuelle overgrep, så viser en kartlegging utført høsten 2001, at det gis behandling til denne gruppen innenfor det ordinære behandlingssystemet i hele landet. Kartleggingen som ble gjennomført innenfor rammene av Prosjekt Traumatisk stress, viste at av totalt 203 enheter innen psykisk helsevern i hele Norge (poliklinikker for voksne og barn/unge, sykehusavdelinger) rapporterte 93 pst. at de i løpet av foregående år hadde hatt mennesker utsatt for voldtekt og andre seksuelle overgrep i be-

handling. Av disse rapporterte kun 17 pst. at de manglet kompetanse mht. behandling av seksuelle overgrep. Det er helt nødvendig at det ordinære behandlingssystemet har kapasitet og kompetanse til å behandle denne gruppen, ettersom forekomsten av slike overgrep er så vidt hyppige (En norsk undersøkelse fra 1990 viser at 13 pst. av kvinner i alderen 18-50 år hadde opplevd seksuelle overgrep. For barn under 18 år regner en med at ca. 2-3 pst. årlig utsettes for seksuelle overgrep). Incest er inkludert i seksuelle overgrep, men vi har ikke tall på omfanget av institusjoner som har hatt spesielt incestutsatte i behandling.

Slik situasjonen er i dag, er det som jeg har beskrevet, ikke Modum Bad Nervesanatorium alene som tilbyr behandling for de traumer som følger av seksuelle overgrep og incest. I likhet med Modum Bad har de fleste enheter innen psykisk helsevern siden slutten av 1980-tallet behandlet mennesker med posttraumatisk stresslidelse.

Modum Bad startet imidlertid for ca. 1 år siden et spesielt behandlingstilbud som kun er rettet mot traumerammede pasienter som har vært utsatt for seksuelle overgrep. I likhet med ovennevnte undersøkelse er incest inkludert i gruppen seksuelle overgrep, men ikke spesifisert. Modum Bad tar inn 8 pasienter av gangen i en gruppe som mottar behandling over en periode på 12-14 uker. Ifølge Modum Bad kan en foreløpig ikke si noe om behandlingsresultatet, idet dette er del av et forskningsprosjekt. Det er imidlertid stor etterspørsel etter dette tilbudet, og i budsjettet for 2003 har Regjeringen foreslått å øke bevilgningene til Modum Bad med 4 mill. kr, som blant annet skal benyttes til å styrke behandlingstilbudet til overgrepsofre.

Til tross for at de fleste enheter i kartleggingen det er vist til ovenfor mener de har tilstrekkelig kompetanse på området seksuelle overgrep, vil Regjeringen fortsette å legge til rette for en ytterligere kompetanseheving på feltet, slik at behandlingen som kan tilbys incestutsatte og overgrepsofre blir best mulig.

SPØRSMÅL NR. 46**Innlevert 24. oktober 2002 av stortingsrepresentant Anne Helen Rui****Besvart 31. oktober 2002 av justisminister Odd Einar Dørum****Spørsmål:**

«Den nye loven om voldsoffererstatning skulle gi flere voldsutsatte kvinner større erstatning. Flere saker viser at det nå er vanskeligere enn noensinne å få erstatning.

Hva vil justisministeren gjøre for å frambringe statistikk for å avklare hvordan lovendringen har virket?»

BEGRUNNELSE:

Stortinget ønsket å styrke voldsorfres rettigheter med den nye loven om voldsoffererstatning som ble iverksatt 1. juli i fjor. Det skulle bli enklere å få erstatning, og maksimumsbeløpet ble hevet til 1 mill. kr. Mange saker viser at det er blitt vanskeligere å få voldsoffererstatning nå enn tidligere. Videre viser det seg at det er store ulikheter i praksis hos de ulike fylkesmennene. De grepene som ble gjort for å gjøre det lettere å få erstatning synes å ha ført til det motsatte.

Svar:

Jeg er svært opptatt av å ha en voldsoffererstatningsordning som fungerer etter intensjonene, og som kan gi volds ofre nødvendig erstatning etter å ha blitt utsatt for vold og overgrep.

Lov om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. (voldsoffererstatningsloven) trådte i kraft 1. juli 2001. Ordningen ble gjort om fra en billighetsordning til en rettighetsordning, bl.a. for å styrke voldsorfres stilling. Loven bygger på den tidligere forskriften og praksis som har vært fulgt de senere år.

Den nye loven kommer fullt ut bare til anvendelse der den straffbare voldshandlingen er begått etter at loven trådte i kraft. De øvrige sakene behandles fortsatt etter forskriften. Det vil si at det foreløpig er relativt få saker som er avgjort og klagebehandlet etter den nye loven. Det vil derfor kunne ta minst et par år før det foreligger tilstrekkelig mange saker som kan gi et riktig bilde av utviklingen.

Etter min erfaring kan det ikke antas at det i medhold av den tidligere forskriften har blitt vanskeligere å få voldsoffererstatning. I denne forbindelse viser jeg til årsrapportene fra Erstatningsnemnda for volds ofre. Tallene derfra mellom 1997 og 2001 viser følgende:

	1997	1999	2000	2001
Antall søknader ferdigbehandlet hos fylkesmennene:	1632	1669	1877	1781
Innvilget helt/delvis hos fylkesmennene:	922	1068	1076	1150
Antall klagesaker behandlet i Erstatningsnemnda:	126	270	305	355
Endret til gunst for skadelidte i Erstatningsnemnda	42	38	72	80

En av sakene, omtalt i Aftenpostens artikkelserie 20. og 21. oktober d.å., er behandlet som klagesak av Erstatningsnemnda, men etter forskriften om voldsoffererstatning. Denne saken er derfor ikke et eksempel på at det eventuelt har blitt vanskeligere å få voldsoffererstatning på grunn av loven.

De øvrige sakene, omtalt i Aftenposten, er behandlet av fylkesmannen, trolig også etter forskriften. Disse kan påklages til nemnda. Det er imidlertid vanskelig å kommentere enkeltsaker ut fra framstilling i mediene, særlig når de heller ikke er endelig avgjort.

Departementet vil i 2003 skaffe oversikt over de sakene som er behandlet i Erstatningsnemnda etter den nye loven og undersøke praktiseringen av ordningen. En total evaluering nå er imidlertid vanskelig, bl.a. fordi det er relativt få saker som er avgjort utelukkende etter den nye loven. Jeg vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte i løpet av 2003 med en evaluering av loven.

Jeg vil imidlertid også kommentere beviskravet etter voldsofferloven § 3 fjerde ledd. Et vilkår etter bestemmelsen er at det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at skadelidte har vært utsatt for en straffbar voldshandling. For å bli tilkjent volds-offererstatning er det med andre ord ikke tilstrekkelig at man tror på skadelidte. Men det kreves heller ikke at den skadevoldende handling er bevist utenfor enhver rimelig tvil.

På dette punktet innfører loven ikke noe nytt. Dette kravet er nedfelt i gjeldende praksis etter forskriften. Høyesterett har i dom 5. juni 1996 fastslått at en person som er frifunnet for et straffbart forhold likevel kan dømmes til å betale erstatning til skadelidte for det samme forholdet, dersom det er klar

sannsynlighetsovervekt for å legge til grunn at den utpekte gjerningsmannen har begått det straffbare forholdet. Ved å lovfeste dette kravet har departementet ment å stille de samme krav til bevis som domstolene stiller i tilsvarende saker. Jeg viser også

til Innst. O. nr. 46 (2000-2001), side 6, 1. spalte, 3. avsnitt.

På bakgrunn av evalueringen vil jeg vurdere om loven bør endres.

SPØRSMÅL NR. 47

Innlevert 24. oktober 2002 av stortingsrepresentant Anne Helen Rui

Besvart 31. oktober 2002 av justisminister Odd Einar Dørum

Spørsmål:

«Den nye loven om voldsoffererstatning trådte i kraft 1. juli 2001.

Når planlegger justisministeren å evaluere den nye ordningen?»

hold av den tidligere *forskriften* har blitt vanskeligere å få voldsoffererstatning. I denne forbindelse viser jeg til årsrapportene fra Erstatningsnemnda for voldsofre. Tallene derfra mellom 1997 og 2001 viser følgende:

BEGRUNNELSE:

Den nye loven om voldsoffererstatning skulle gi flere voldsutsatte kvinner større erstatning. Det skulle bli enklere å få erstatning, og maksimumsbeløpet ble hevet til 1 mill. kr. Flere saker viser at det nå er vanskeligere enn noensinne å få erstatning. Videre synes det som om praksis er svært forskjellig hos de ulike fylkesmennene.

Svar:

Jeg er svært opptatt av å ha en voldsoffererstatningsordning som fungerer etter intensjonene, og som kan gi voldsofre nødvendig erstatning etter å ha blitt utsatt for vold og overgrep.

Lov om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. (voldsoffererstatningsloven) trådte i kraft 1. juli 2001. Ordningen ble gjort om fra en billighetsordning til en rettighetsordning, bl.a. for å styrke voldsofrenes stilling. Loven bygger på den tidligere forskriften og praksis som har vært fulgt de senere år.

Den nye loven kommer fullt ut bare til anvendelse der den straffbare voldshandlingen er begått *etter* at loven trådte i kraft. De øvrige sakene behandles fortsatt etter forskriften. Det vil si at det foreløpig er relativt få saker som er avgjort og klagebehandlet etter den nye loven. Det vil derfor kunne ta minst et par år før det foreligger tilstrekkelig mange saker som kan gi et riktig bilde av utviklingen.

Etter min erfaring kan det ikke antas at det i med-

	1997	1999	2000	2001
Antall søknader ferdigbehandlet hos fylkesmennene:	1632	1669	1877	1781
Innvilget helt/delvis hos fylkesmennene:	922	1068	1076	1150
Antall klagesaker behandlet i Erstatningsnemnda:	126	270	305	355
Endret til gunst for skadelidte i Erstatningsnemnda	42	38	72	80

En av sakene, omtalt i Aftenpostens artikkelserie 20. og 21. oktober d.å., er behandlet som klagesak av Erstatningsnemnda, men etter *forskriften* om voldsoffererstatning. Denne saken er derfor ikke et eksempel på at det eventuelt har blitt vanskeligere å få voldsoffererstatning på grunn av loven.

De øvrige sakene, omtalt i Aftenposten, er behandlet av fylkesmannen, trolig også etter forskriften. Disse kan påklages til nemnda. Det er imidlertid vanskelig å kommentere enkeltsaker ut fra framstilling i mediene, særlig når de heller ikke er endelig avgjort.

Departementet vil i 2003 skaffe oversikt over de sakene som er behandlet i Erstatningsnemnda etter den nye loven og undersøke praktiseringen av ordningen. En total evaluering nå er imidlertid vanske-

lig, bl.a. fordi det er relativt få saker som er avgjort utelukkende etter den nye loven. Jeg vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte i løpet av 2003 med en evaluering av loven.

Jeg vil imidlertid også kommentere beviskravet etter voldsofferloven § 3 fjerde ledd. Et vilkår etter bestemmelsen er at det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at skadelidte har vært utsatt for en straffbar voldshandling. For å bli tilkjent volds-offerstatning er det med andre ord ikke tilstrekkelig at man tror på skadelidte. Men det kreves heller ikke at den skadevoldende handling er bevist utenfor enhver rimelig tvil.

På dette punktet innfører loven ikke noe nytt.

Dette kravet er nedfelt i gjeldende praksis etter forskriften. Høyesterett har i dom 5. juni 1996 fastslått at en person som er frifunnet for et straffbart forhold likevel kan dømmes til å betale erstatning til skadelidte for det samme forholdet, dersom det er klar sannsynlighetsovervekt for å legge til grunn at den utpekte gjerningsmannen har begått det straffbare forholdet. Ved å lovfeste dette kravet har departementet ment å stille de samme krav til bevis som domstolene stiller i tilsvarende saker. Jeg viser også til Innst. O. nr. 46 (2000-2001), side 6, 1. spalte, 3. avsnitt.

På bakgrunn av evalueringen vil jeg vurdere om loven bør endres.

SPØRSMÅL NR. 48

Innlevert 24. oktober 2002 av stortingsrepresentant Hallgeir H. Langeland

Besvart 31. oktober 2002 av samferdselsminister Torild Skogsholm

Spørsmål:

«Hva vil samferdselsministeren gjøre for å rette opp konsekvensene av at Luftfartstilsynet framstår som en svak aktør, som forsømmer sitt ansvar etter arbeidsmiljøloven?»

BEGRUNNELSE:

Rapporten fra Rogalandsforskning Arbeidsmiljø for piloter i CHC Helikopter Service karakteriserer Luftfartstilsynets tilsynsmyndighet som en svak og tilbaketrukket aktør. Luftfartstilsynet har etter arbeidsmiljøloven tilsynsansvaret for flygende personell i luftfarten, og dermed bl.a. ansvaret for de 3 helikopterflygerne som er fratatt jobben pga. tinnitus og de 15 flygerne som det siste året har fått tinnitus godkjent som yrkessykdom. Luftfartstilsynet svikter oppfølgingen av disse ved å unnlate å kartlegge hørsselskadenes omfang ved ikke å foreta risikovurdering, og ved heller ikke å framlegge plan for nødvendige tiltak.

Svar:

Jeg er enig i at både regelverket og tilsynet med gjennomføringen av arbeidsmiljøloven for flygende personell må bli bedre. Derfor skal regelverket og tilsynet med flygende personells arbeidsmiljø nå endres. Dette skal først og fremst skje ved at Luftfartstilsynet skal knytte til seg spesialkompetan-

se på arbeidsmiljøområdet, gi intern opplæring og i høyere grad integrere tilsynet med arbeidsmiljø i Luftfartstilsynets øvrige tilsynsvirksomhet. Denne prosessen har Luftfartstilsynet igangsatt på eget initiativ, og er nå i ferd med å avslutte en ansettelsesprosess med sikte på å knytte til seg en høyt kvalifisert HMS-medarbeider.

Arbeidsmiljøloven med forskrifter gjelder ikke fullt ut for flygende personell. Der er imidlertid fastsatt en egen forskrift av 21. februar 1986 nr. 540 om arbeidsmiljø og arbeidervern for sivil luftfart, som regulerer arbeidsmiljølovens anvendelsesområde for flygende personell - med unntak av bl.a. arbeidstid og forskrifter gitt i medhold av arbeidsmiljøloven. Ansvar for tilsynet med gjennomføring av arbeidsmiljøloven for flygende personell er delt mellom Luftfartstilsynet og Arbeidstilsynet.

Det har fra flere hold, bl.a. i Utredningen om helikoptersikkerheten på norsk kontinentalsokkel (NOU 2001:21), vært påpekt at det er uklarheter i ansvarsfordelingen mellom de to etatene m.m. Jeg er enig i at någjeldende regler på dette området bør gjennomgås. Departementet har derfor tatt initiativ til at det skal nedsettes en interdepartemental arbeidsgruppe for å se nærmere på bestemmelsen som bl.a. regulerer delingen av tilsynsansvaret med arbeidsmiljøloven for flygende personell.

Departementet har tatt initiativ til at den ovennevnte interdepartementale arbeidsgruppe også skal gjennomgå forskrifter gitt i medhold av arbeidsmiljø-

loven, og foreta en vurdering av hvilke forskrifter som bør gjøres gjeldende for flygende personell.

Under henvisning til begrunnelsen for spørsmålet, er det viktig å presisere at det er arbeidsgiverens, ikke Luftfartstilsynets oppgave å kartlegge hørselsskadenes omfang, foreta risikovurdering og framlegge plan for nødvendige tiltak. Luftfartstilsynet skal imidlertid gjennom sitt tilsynsansvar påse at arbeidsgiveren utfører disse oppgavene. I 2001 fikk Luftfartstilsynet en redegjørelse fra CHC Helikopter Service

for hva som var gjort så langt i selskapet med den aktuelle problemstillingen. Innen utgangen av dette året skal Luftfartstilsynet ha en ny statusrapport fra selskapet. Luftfartstilsynet vil da foreta en nøye vurdering av om de tiltakene som er iverksatt og som planlegges iverksatt, er gode nok. Med hensyn til det sistnevnte, vil det bli lagt stor vekt på at selskapet setter konkrete tidsfrister for gjennomføringen av tiltakene.

SPØRSMÅL NR. 49

Innlevert 24. oktober 2002 av stortingsrepresentant Øystein Hedstrøm

Besvart 30. oktober 2002 av landbruksminister Lars Sponheim

Spørsmål:

«Det har blitt avholdt en høringsrunde om konsesjonsgrenser for fjørfe og gris. Det er avgjørende at bøndene raskt får en avklaring på hvilke regler som vil gjelde for framtiden, slik at planlagte investeringer kan iverksettes så raskt som mulig.

Hvilke konsesjonsgrenser vil gjelde for slaktegris/smågris og kylling/egg?»

BEGRUNNELSE:

Landbruket står i dag overfor svært store utfordringer når det gjelder å utvikle en næring som kan overleve for framtiden. Svært mange bønder ønsker å utvikle sin virksomhet ved å utvide produksjonen, slik at de får en større utnyttelsesgrad av sin eiendom og de investeringer som er foretatt i driftsmidler. Konsesjonsgrensene er i dag det største hinder for utvikling av en framtidsrettet landbruksnæring. En fjerning av forhold som hemmer vekst innen næringen bør derfor fjernes. Når det gjennomføres høringer om endringer i reglene, skaper dette forventninger hos de næringsdrivende om at noe vil kunne komme til å

skje. At avklaring ikke kommer raskt, bidrar til å skape usikkerhet i bransjen.

Svar:

Departementet har hatt en bred gjennomgang av regelverket for regulering av ervervsmessig husdyrhold. I den forbindelse har ulike forhold vært drøftet med næringen, men det har foreløpig ikke vært noen formell høring. Et høringsnotat med forslag til ny lov og forskrift vil imidlertid bli sendt på høring i løpet av kort tid. Endringsforslagene innebærer en forenkling av regelverket, redusert ressursbruk for forvaltningen, oppdatering i forhold til den utvikling som har funnet sted i husdyrproduksjonen og økt fleksibilitet for produsentene. I tillegg vil høringsnotatet inneholde forslag til nye konsesjonsgrenser for de enkelte dyreslagene.

Nye konsesjonsgrenser og ny forskrift vil bli fastsatt av hhv. Regjeringen og departementet så raskt som mulig etter høringsrunden. Likeledes vil forslaget til ny lov bli oversendt Odelstinget så raskt som mulig etter at høringsuttalelsene er vurdert og innarbeidet i odelstingsproposisjonen.

SPØRSMÅL NR. 50**Innlevert 24. oktober 2002 av stortingsrepresentant Steinar Bastesen****Besvart 1. november 2002 av arbeids- og administrasjonsminister Victor D. Norman****Spørsmål:**

«Det har i det siste vært fokusert på situasjonen til nordsjødykkerne og overgrepene som er begått overfor disse. Det ble satt ned et granskingsutvalg for å se på tidligere hendelser. Det er også gitt erstatninger av ymse slag til tidligere dykkere.

Hvordan er situasjonen i arbeidet overfor nåværende og tidligere nordsjødykkere, herunder granskingsutvalget, og hva akter statsråden å gjøre for å få avklart situasjonen på en bedre måte overfor disse dykkerne?»

Svar:

Stortingsrepresentant Bastesen stiller, slik jeg ser det, spørsmål om tre ulike forhold knyttet til offshoredykkeres situasjon.

1. Status for arbeidet når det gjelder tidligere nordsjødykkere

Ved kronprinsregentens resolusjon 2. mars 2001 opprettet Regjeringen en granskingskommisjon for å undersøke alle sider ved pionerdykkernes forhold i Nordsjøen (kommisjonen), med juridisk-, medisinsk- og dykkefaglig kompetanse. Kommisjonen la fram en delrapport 31. august 2002, og endelig rapport skal leveres til meg 31. desember 2002.

Sosial- og helsedepartementet iverksatte for øvrig en kompensasjonsordning for tidligere nordsjødykkere med varig helsesvikt 1. juni 2000. Kompensasjon ble fastsatt opp til 200 000 kr til hver enkelt tidligere dykker etter søknad.

I tillegg er jeg kjent med at Statoil i oktober 2001 besluttet å gi økonomisk støtte til personer som har nedsatt arbeids- og ervervsevne etter å ha arbeidet som dykkere på norsk sokkel fra 1965 til 1990. Støtten var søknadsbasert, og fristen for å søke støtte gikk ut 1. februar 2002. Full støtte ble beregnet til 750 000 kr.

Nordsjødykker Alliansen er en sammenslutning bestående av tidligere nordsjødykkere. 25. juni 2002 bevilget jeg en prosjektstøtte på 500 000 kr til Nordsjødykker Alliansen for at alliansen skal kunne arbeide for å ivareta nordsjødykkernes interesser. Min statssekretær har også deltatt i flere møter med alliansen, hvorav det siste ble avholdt 1. august 2002.

2. Situasjonen for dykkere som i dag arbeider på norsk sokkel

Når det gjelder dykkere som i dag arbeider på norsk sokkel, anser jeg deres arbeidssituasjon for å være forsvarlig. Arbeidsforholdene i dykkevirksomheten på sokkelen reguleres i dag av forskrift om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten av 31. august 2001, og forskrifter gitt i medhold av denne. Et viktig prinsipp i regelverket - prinsippet om internkontroll - er at det pålegger operatøren et overordnet ansvar å sikre en forsvarlig drift. Myndighetene fører så tilsyn med at dette prinsippet og resten av regelverket, etterleves.

Jeg er av den oppfatning at dagens regelverk er godt. Sammenliknet med andre lands regelverk er det å anse som ledende og blant det strengeste som finnes.

Det pågår for øvrig en kontinuerlig regelverksutvikling for å ivareta hensynet til arbeidsmiljø og sikkerhet for dykkerne i Nordsjøen. Oljedirektoratet har et godt samarbeid med forskningsinstitusjoner, operatørselskap, entreprenørselskap på dykking og andre myndigheter, som Statens helsetilsyn, for å sikre en best mulig ivaretagelse av dykkerne i petroleumsvirksomheten.

3. Hva jeg akter å gjøre for å få avklart situasjonen overfor de tidligere nordsjødykkerne på en bedre måte

Kommisjonen skal som sagt avlevere sin endelige rapport 31. desember 2002. Kommisjonens mandat tilsier at det blir gjort en grundig granskning for å avklare hva som faktisk skjedde med dykkingen i pionertiden. Jeg vil på bakgrunn av denne rapporten bestemme meg for en eventuell videre oppfølging fra myndighetenes side. Det jeg foreløpig kan si, er at jeg tar denne saken meget alvorlig. Jeg legger opp til en grundig og ordentlig behandling av kommisjonens rapport, der alle berørte parter vil få anledning til å uttale seg.

Jeg viser for øvrig til mine svar i Stortingets spørretime den 23. oktober 2002 på spørsmål fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik og Siri Hall Arnøy.

SPØRSMÅL NR. 51**Innlevert 25. oktober 2002 av stortingsrepresentant Morten Lund****Besvart 30. oktober 2002 av finansminister Per-Kristian Foss****Spørsmål:**

«Finansdepartementet har i retningslinjer 26. januar 1984 fastlagt at skattyter skal gis rett til innsyn i saksdokumenter i forbindelse med klagebehandling av egen ligning. Etter at Sivilombudsmannen kritiserte Skattedirektoratets lovanvendelse i forbindelse med en klagesak, endret Skattedirektoratet egne retningslinjer og snevret inn innsynsretten.

Vil statsråden sørge for at skatteytere sikres innsyn i faktaopplysninger og rettslige vurderinger i saksdokumenter som behandles i skatteetaten?»

BEGRUNNELSE:

Jeg viser til en avgjørelse fra Sivilombudsmannen, datert 22. mai 2001, der Olav Sørheim hadde klaget på avslag fra Skattedirektoratet, som hadde nektet ham innsyn i direktoratets innstilling til Riksskattemndas i hans skattesak.

I retningslinjer fastsatt av Finansdepartementet 26. januar 1984 slås det fast at:

"det er således klart at utgangspunktet er at skattyter skal gis innsyn i saksdokumenter med mindre særlige grunner taler imot, og at det bør tilstrebes åpenhet overfor skattytere når det gjelder slikt innsyn".

Sivilombudsmannen skriver i sin avgjørelse at direktoratet viser til "hensynet til administrasjonens ressurssituasjon og saksframdrift som særlig taler mot å gi innsyn. Direktoratets uttalelser kan forstås slik at dette er hensyn som alltid vil utgjøre tungtveiende argumenter mot å gi innsyn i administrasjonens innstillinger til nemndene. Dette kan imidlertid ikke være riktig".

Sivilombudsmannen skriver videre:

"Hvis en slik oppfatning festner seg, er det fare for at ligningsmyndighetene i praksis vil ha som utgangspunkt at det foreligger særlige grunner som tilsier at innsyn nektes."

Men etter retningslinjene fra departementet skal ikke skatteytere behøve å angi noen grunn for innsyn. Hovedregelen er at innsyn skal gis, med mindre særlige grunner taler mot det.

Sivilombudsmannen konkluderer med at direktoratet tok et "forkjært rettslig utgangspunkt" da innsynsbegjæringen fra Sørheim skulle vurderes.

Skattedirektoratet endret sine interne retningslinjer 26. august 2002 slik at innsynsretten for skatteyter i praksis ble innsnevret. Samtidig ble Finansdeparte-

mentet oppfordret til å oppheve retningslinjene fra 1984.

Svar:

Etter ligningsloven § 3-4 nr. 1 har skattyter rett til å gjøre seg kjent med de saksdokumentene som angår hans ligning. Ligningsmyndighetene kan likevel holde tilbake dokumenter "som er utarbeidet for saksforberedelsen av ligningsforvaltningen", jf. § 3-4 nr. 2 bokstav c. Ligningsforvaltningens forslag til vedtak i nemndene kan dermed unntas fra innsyn. Retningslinjer for ligningsmyndighetenes praktisering er gitt i Finansdepartementets Veiledende retningslinjer for ligningskontorene vedrørende skattyters adgang til saksdokument av 26. januar 1984, hvor det blant annet heter:

"Enhver skattyter har i utgangspunktet rett til å få se dokumenter som angår hans ligning. I § 3-4 nr. 2 er det fastsatt enkelte unntak fra denne retten. Dersom ikke særlige grunner taler imot det, bør skattytere gis anledning til å se også dokumenter som regnet opp i nr. 2."

Skattedirektoratet har tidligere lagt til grunn at skattyter som regel ikke skal få innsyn i ligningsforvaltningens forslag til vedtak.

Praksis når det gjelder skattyters innsynsrett i ligningsforvaltningens forslag til vedtak i nemndene er kritisert av Sivilombudsmannen i forbindelse med to klagesaker for Ombudsmannen sommeren 2001. Ombudsmannen viser til at selv om arbeidssituasjonen på ligningskontoret og hensynet til framdrift i saken kan være relevante hensyn for å nekte innsyn i innstillingen, kan det ikke være slik at disse momentene alltid gjør seg gjeldende. Utgangspunktet må være at det foreligger innsynsrett. Ligningsmyndighetene må foreta en konkret vurdering av om det foreligger tungtveiende grunner for ikke å imøtekomme anmodningen om innsyn. En generelt vanskelig arbeidssituasjon vil ikke være tilstrekkelig grunn til å nekte innsyn.

I brev av 26. august 2002 til etaten tar Skattedirektoratet sikte på en oppmykning av praksis på området. Når skattyter ber om innsyn i forslag til nemndsvedtak skal det alltid gis innsyn i de faktiske opplysninger forslaget inneholder. Dette medfører at skattyter gis innsyn i forslaget beskrivelse av hva saken gjelder, sakens gang, skattyters anførsler osv. Skattedirektoratet er imidlertid av den oppfatning at det normalt ikke skal gis innsyn i forslag til rettslige vurderinger i vedtaksutkastet.

Vi har vært i kontakt med Skattedirektoratet og fått opplyst at på bakgrunn av de reaksjoner som er kommet på deres oppfølging av Sivilombudsmannens brev har direktoratet tatt spørsmålene opp til fornyet vurdering. Denne saken har høy prioritet i direktoratet, og en redegjørelse vil foreligge om kort tid. Finansdepartementet anser det mest hensiktsmessig å avvente Skattedirektoratets fornyede vurdering for spørsmålene behandles nærmere her.

Foreløpig nevner jeg bare at det er en ganske stor forskjell på saksdokumenter som innebærer vedtak eller opplysningsinnsamling fra ulike instanser, og saksdokumenter som bare innebærer intern forberedelse i den organstruktur hvor saken vurderes og avgjøres. Interne vurderinger og utkast (til brev og andre typer vedtak) kan ikke uten videre likestilles

med saksdokumenter hvor innsynsretten for parten er en selvfølge. Det spesielle i denne saken er at utkastet til et nemndsorgans vedtak ikke utformes av nemndsmedlemmer selv eller av et særskilt tilsatt og internt sekretariat, men av et selvstendig organ, nemlig ligningskontoret. Dette gjør utkastet (innstillingen) til ikke bare et internt konsept i forvaltningen, men også til et mer formelt dokument fra den ene instansen (ligningskontoret) til den andre (ligningsnemnda eller overligningsnemnda). Derfor kan det argumenteres både for og mot partsinnsyn i denne type saksdokument.

Departementet vil gjøre sin endelige vurdering kjent etter behandling av det nevnte, kommende innspill fra Skattedirektoratet.

SPØRSMÅL NR. 52

Innlevert 25. oktober 2002 av stortingsrepresentant Gunn Olsen

Besvart 1. november 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«Hvordan har helseministeren tenkt å sørge for å sikre fødestuene en forutberegnelig og forsvarlig økonomi?»

BEGRUNNELSE:

Nyfødtomsorgen ble særskilt behandlet i Innst. S. nr. 243 (2001-2002) der sosialkomiteen understreket fødestuenes viktige funksjon i kommuner der det er lang vei til fødeavdeling. Etter komiteens syn må det være en målsetting å opprettholde spredning av tilbudet, bl.a. ved at fødestuer består og videreutvikles, der disse framstår som fornuftige alternativer.

Fødestuetilbudet er et statlig ansvar, og det kan ikke forventes at primærkommuner over tid skal delfinansiere fødestuetilbudet. Ved fødestuen i Tinn kommune finansieres i år om lag halvparten av driftsutgiftene ved rammetilskudd fra staten, og DRG-inntektene for ca. 40 fødsler. Når kommunens bidrag må bli på rundt 1,5 mill. kr, er det en fare for at tilbudet opphører. En nedlegging vil innebære minst 16 mil i ambulanse til nærmeste fødeavdeling. Jeg forutsetter at helseministeren har funnet en løsning for en finansieringsmodell som ivaretar Stortingets intensjoner om å opprettholde og videreutvikle fødestuene, bl.a. i Tinn, Rjukan og i Alta.

Svar:

I tråd med intensjonen i sykehusreformen er det de regionale helseforetak som innenfor sin budsjett-ramme skal sørge for at befolkningen i den enkelte helseregion gis et best mulig helsetilbud. De regionale helseforetak skal innrette sitt tilbud innenfor de faglige retningslinjer som er gitt og de vedtak Stortinget har gjort. Det betyr bl.a. at det fortsatt skal være et desentralisert fødetilbud i Norge, og at de faglige kravene til fødselsinstitusjoner skal gjøres gjeldende på alle nivåer. Jeg viser til at Nasjonalt råd for fødselsomsorg ble etablert for å bistå i arbeidet knyttet til organisering av fødetilbudet når dette er ønskelig.

De fleste fødsler foregår på sykehus, men på enkelte plasser i landet har en valgt å etablere tilbud til fødende på fødestuer (som for eksempel Tinn fødestue, lokalisert på Rjukan, og Alta helsesenter). Etter min vurdering er det positivt at ulike aktører kan samarbeide for å gi fødende et best mulig tilbud tilpasset lokale forhold.

Driften av Tinn fødestue er tatt opp spesielt. Telemark fylkeskommune, Tinn kommune og Tokke kommune samarbeidet tidligere om å drive fødestuen. Tokke kommune har trukket seg fra samarbeidet. Fra 1. januar 2002 overtok Helse Sør RHF fylkeskommunens økonomiske og faglige forpliktelser.

Det er registrert 34 fødsler på fødestuen t.o.m. 2. tertial i år. Jeg har fått opplyst fra Helse Sør RHF om at de er innstilt på å videreføre de forpliktelsene som ble overført fra fylkeskommunen, men at kommunen fortsatt må finansiere sin andel av driften. Det er be-

hov for samarbeid om finansiering av tjenester hvor ulike aktører har et ansvar. Jeg understreker at det er regionalt helseforetak sitt ansvar å etablere tilbud innenfor faglige retningslinjer og de vedtak som Stortinget har gjort.

SPØRSMÅL NR. 53

Innlevert 25. oktober 2002 av stortingsrepresentant Bjørn Jacobsen

Besvart 1. november 2002 av kommunal- og regionalminister Erna Solberg

Spørsmål:

«Har norske myndigheter noen dokumentasjon eller kjennskap til om asylsøkere, sendt tilbake fra Norge, får ekstra belastninger ved hjemkomst til Sri Lanka fordi de har oppholdt seg i Norge, og hvilken erfaring og informasjon har norske myndigheter om hvordan tamiler, uten gyldige identitetspapirer, blir tatt imot ved hjemkomst av srilankiske myndigheter i Colombo, som i hovedsak består av singalesere?»

BEGRUNNELSE:

Mange av asylsøkerne i Norge har ikke identitetspapirer ved ankomst. Flere av asylsaksakene dreier seg i hovedsak om å få dokumentert identiteten til de som søker oppholdstillatelse i Norge. Mange av disse sakene pågår i flere år.

Erfaring viser at mange asylsøkere i Norge, som ikke klarer å legge fram gyldig dokumentasjon på sin identitet og alder, får avslag på søknaden sin med dette som avslagsgrunn.

Til tamilske asylanter som må reise hjem, gir Utlendingsnemnda følgende informasjon: "For å få minst mulig problem med srilankiske myndigheter ved hjemkomst til Colombo eller Sri Lanka, er det viktig at alle identitetspapirer er ordnet i Norge før hjemreise."

For asylanter som i lang tid har prøvd å dokumentere sin identitet og som får avslag på sin søknad pga. manglende identitetspapir, blir dette et paradoks.

I siste nummer av Bistandsaktuelt kommer det fram i en artikkel, der den nordiske gruppen av observatører som overvåker våpenhvilen uttaler seg, at det skjer systematiske brudd på menneskerettighetene. Det kan tolkes slik at antallet overgrep er så stort at en ikke opplever situasjonen som trygg for eventuelt tilbakesendte.

Svar:

Det er viktig for meg å understreke at en asylsøknad ikke blir avslått alene på grunn av at asylsøkeren ikke har identitetspapirer. Langt de fleste asylsøkere mangler imidlertid slike papirer.

En person som har fått avslag på sin søknad om asyl, og heller ikke har fått opphold på humanitært grunnlag, er forpliktet til å forlate landet. Hvis vedkommende person ikke forlater landet frivillig har norske myndigheter mulighet til tvangsmessig å returnere vedkommende til hjemlandet. En slik retur er i de aller fleste tilfeller avhengig av at vedkommende har gyldig reisedokument, og at hjemlandet overholder den plikt stater anses å ha med hensyn til å akseptere tilbaketakelse av egne borgere. Når det gjelder srilankiske statsborgere, er det Sri Lankas generalkonsulat i Oslo som utsteder midlertidige reisedokumenter, slik at personer med avslag kan returneres til hjemlandet.

Den immigrasjonskontroll personer med avslag på en asylsøknad kan påregne ved retur til Sri Lanka er ikke av en slik art og omfang at det kan betegnes som forfølgelse i lovens og konvensjonens forstand. Norske myndigheter har ikke erfaring for at returnerte personer fra Sri Lanka er blitt straffet for brudd på innreisebestemmelsen eller for å ha hatt opphold i Norge.

Prosedylene ved flyplassen i Colombo ble i 2000 endret, slik at myndighetene nå tar kopi av det midlertidige reisedokumentet slik at den srilankiske borgeren selv beholder originalen. Dette bidrar til at borgeren lettere kan få dokumentert sin identitet ved søknad om nye dokumenter ved politiet i Colombo.

Det er utlendingsforvaltningen, representert ved Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda, som til enhver tid vurderer forholdene på Sri Lanka, og hvorvidt disse er av en art som tilsier at asylsøkere fra dette området har generelt behov for beskyttelse. Pr.

i dag legger utlendingsforvaltningen til grunn at det er trygt for srilankere som ikke har et individuelt beskyttelsesbehov, å reise tilbake til Sri Lanka. I denne vurderingen er det blant annet lagt vekt på at UNHCR siden 1993 samt øvrige vestlige land, har ment

at retur av srilankiske asylsøkere som har fått avslag etter en individuell vurdering, kan gjennomføres. Forvaltningen følger utviklingen på Sri Lanka nøye, og jeg har tillit til at de vurderinger som gjøres er forsvarlige.

SPØRSMÅL NR. 54

Innlevert 25. oktober 2002 av stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen

Besvart 4. november 2002 av samferdselsminister Torild Skogsholm

Spørsmål:

«Hva vil statsråden gjøre for å framskynde utbyggingen av et GSM-R-nett ved Nordlandsbanen, Rørosbanen, Raumabanen og Meråkerbanen?»

BEGRUNNELSE:

Statens jernbanetilsyn har i brev av 27. februar 2002 til Jernbaneverket gitt en tidsbegrenset dispensasjon fra kravforskriftens bestemmelser om kommunikasjon mellom trafikkledelsen og tog. Dispensasjonen er gitt fram til 1. januar 2004, og gjelder for strekninger som i dag ikke har utbygd analog togradio - SCANET. Dette gjelder i hovedsak Nordlandsbanen, Rørosbanen, Raumabanen og Meråkerbanen. Jernbaneverket har i brev av 25. mars 2002 til Samferdselsdepartementet fremmet et nytt forslag om forsert utbygging og alternativ finansiering av GSM-R.

GSM-R er den nye europeiske standarden for togradio og følger et EU-direktiv om togsikkerhet. Skal andre togselskaper kunne kjøre på det norske jernbaneliknet, vil GSM-R være nødvendig, ifølge Jernbaneverket og NHD. Samtidig kan infrastrukturen utnyttes til andre nett.

Svar:

Jeg viser til omtalen av saken i Samferdselsdepartementets St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (2002-2003). Jeg viser også til vedlagte svar på spørsmål nr. 7 fra samferdselskomiteen til St.prp. nr. 1 (2002-2003).

Det synes nå mest sannsynlig at Statens jernbanetilsyns dispensasjon fra kravforskriftens bestemmelser om nødkommunikasjon mellom togpersonale og togledelse, ikke fullt ut kan imøtekommes innen fristen med en utbygging av GSM-R. Jeg legger derfor til grunn at dispensasjonen skal imøtekommes innen fristen i en kombinasjon med andre tiltak, i ho-

vedsak gjennom tilpasning av kommersielle radio- og mobiltelefoniløsninger, i påvente av den kommende utbygging av GSM-R. Det er nå kontakt mellom Jernbaneverket og mobiltelefoniooperatørene for å få klarhet i hva som må gjøres av tilpasninger på de kommersielle mobiltelefonisystemene, og hvor mye nødvendige alternative kompensatoriske tiltak vil koste.

Mitt hovedanliggende i denne saken er hensynet til sikker og effektiv drift av jernbanen. Jeg legger vekt på å holde et høyt tempo i det videre arbeidet med GSM-R-prosjektet, samtidig som prosessen skal være mest mulig åpen og ryddig. Samferdselsdepartementet har allerede satt i gang arbeidet med nødvendig ekstern kvalitetssikring av kostnadsgrunnlaget og styringsdokumentasjonen av GSM-R-prosjektet, og har omprioritert 50 mill. kr på Jernbaneverkets budsjett for 2002 for å legge til rette for utbygging av GSM-R langs Nordlandsbanen.

Vedlegg til svar:

Spørsmål 7

Jernbaneformål - Utbygging av GSM-R

- Innebærer opplegget, presentert i proposisjonen, en betydelig utsettelse av GSM-R?
- Hvilket tidsperspektiv har departementet når det gjelder å få på plass selve systemet?

Svar:

Det vises til omtale av saken i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (2002-2003). Samferdselsdepartementets hovedanliggende i denne saken er at det er nødvendig med et klarere skille mellom BaneTeles mer kommersielle virksomhet innen telekommunikasjon og Jernbaneverkets behov for sikkerhetskommunikasjon, av hensyn til sikker og effektiv drift av jernba-

nen. Som det framgår av St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (2002-2003) legger Samferdselsdepartementet opp til at statens eierskap i BaneTele AS flyttes over til Nærings- og handelsdepartementet og at oppdrag om utbygging og drift av GSM-R legges ut på offentlig anbud. Det vil sikre en åpen og ryddig prosess og sikre at staten får utbyggingen til lavest mulig kostnad. I den forbindelse vil også finansieringen av GSM-R bli nærmere avklart. De tiltak som er presentert i St.prp. nr. 1 (2002-2003), som en omprioritering av 50 mill. kr innenfor Jernbaneverkets budsjett for 2002, er tiltak som vil ha en selvstendig nytte for jernbanen og er nødvendig for å ha mulighet for å bygge ut GSM-R langs Nordlandsbanen. Omdisponeringen i 2002 binder ikke opp GSM-R-prosjektet i forhold til ev. oppstart og framdrift.

Samferdselsdepartementet ser i hovedsak på GSM-R-prosjektet som et tiltak for å øke sikkerheten på jernbanen. GSM-R vil også være en tilpasning til framtidige forpliktelser om interoperabilitet på de europeiske jernbanenetene. Videre vil GSM-R kunne

ha betydning for en framtidig innføring av anbuds-konkurranse om sporet, i den grad anbydere forventes å stille med eget materiell.

Som opplyst i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (2002-2003) vil Samferdselsdepartementet komme tilbake til Stortinget med mer konkrete planer for utbygging av GSM-R når det foreligger en nærmere avklaring med hensyn til organisering og finansiering av prosjektet. Samferdselsdepartementet legger vekt på å holde høyest mulig tempo i saken. På kort sikt er det viktig å få på plass en kvalitetssikring av kostnadsgrunnlaget og styringsdokumentasjonen for GSM-R-prosjektet. Dette arbeidet har Samferdselsdepartementet allerede satt i gang. Samferdselsdepartementet legger vekt på en rask gjennomføring av tiltak som tilfredsstiller Jernbanetilsynets krav om togkommunikasjon på de strekninger som i dag ikke har dette. Dette vil bli søkt imøtekommet med kommersielle radio-/mobiltelefoniløsninger i påvente av den kommende utbygging av GSM-R.

SPØRSMÅL NR. 55

Innlevert 25. oktober 2002 av stortingsrepresentant Jan Simonsen

Besvart 1. november 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«Agderposten hadde 21. oktober et oppslag der en tidligere narkoman forteller at hun ble kvitt narkotikaproblemet gjennom å bruke Naltrexon. Metoden er blant annet brukt i USA og flere land i Europa.

Vil helseministeren vurdere å tillate at denne metoden også blir brukt i Norge?»

Svar:

Norge har siden 1998 hatt legemiddelassistert rehabilitering (LAR) som en sentral del av det behandlingsapparat som nå eksisterer for rusmiddelmisbrukere. Ved årsskiftet vil det være anslagsvis 2 000 personer inne i denne type behandlingsopplegg. De medikamenter som forskrives i forbindelse med LAR er hovedsakelig metadon og i mindre grad Subutex. Begge disse preparatene er A-preparater, som betyr at de er underlagt svært strenge forskrivningsregler. Når det gjelder Naltrexon, er dette ikke et A-preparat og inngår heller ikke som et preparat i LAR.

Naltrexon har som metadon og Subutex god blokkerende effekt på virkningen av heroin, men

fjerner ikke "suget" etter heroin, slik som de to øvrige nevnte preparatene gjør. Preparatet har allerede i mange år i Norge vært brukt i behandling av rusmiddelmisbrukere ved standardbehandling etter heroينو-verdoser.

I tillegg har en i Norge hatt et forsøksprosjekt med avrusning under sedasjon kombinert med Naltrexon. Imidlertid har det vist seg vanskelig å få brukere til tilbudet, og frafallet har vært stort.

I et studie Tidsavgrenset buprenorfinbehandling i regi av Seksjon for kliniske rusmiddelproblemer ved Universitetet i Oslo, inngår Naltrexon i tilbakefallsforebyggende øyemed etter endt behandling med Subutex (buprenorfin). Studien startet opp i høst, og det planlegges inkludert 100 yngre opiatmisbrukere som ikke tilfredsstiller kriteriene for inklusjon til LAR-behandling.

Naltrexon er altså et kjent preparat i Norge i dag, brukt overfor rusmiddelmisbrukere i de sammenhenger som det her er gjort rede for. Ut over den anvendelsen som jeg har nevnt, er det ingen planer om utvidet bruk av Naltrexon i regi av statlige helsemyndigheter.

SPØRSMÅL NR. 56**Innlevert 25. oktober 2002 av stortingsrepresentant Jan Simonsen****Besvart 31. oktober 2002 av justisminister Odd Einar Dørum****Spørsmål:**

«I Innst. S. nr. 113 (1999-2000) bad en enstemmig justiskomite departementet vurdere å foreta en vurdering av forskrifter, praksis og sammensetningen av voldsoffererstatningsnemnda, begrunnet med at tolkningen av forskriftene til loven om voldsoffererstatning førte til en praksis som gjorde det vanskelig å få erstatning i saker uten kjent gjerningsmann.

Vil justisministeren sørge for at dette blir fulgt opp?»

BEGRUNNELSE:

Flere avisoppslag i det siste tyder på at det i dag er enda vanskeligere enn tidligere å få voldsoffererstatning når det ikke finnes en kjent gjerningsmann. Dette blir også bekreftet gjennom samtaler med Foreningen for Voldsofre.

Svar:

Stortinget bad 7. mars 2000 Regjeringen "foreta en samlet gjennomgang av nasjonale og internasjonale tiltak som kan styrke voldsofrenes situasjon, og legge fram konkrete tiltak", jf. Innst. S. nr. 113 (1999-2000). I Ot.prp. nr. 4 (2000-2001) Om lov om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. ble det foretatt en slik gjennomgang, i tillegg til at det ble fremmet forslag om en volds-offerererstatningslov. Lov 20. april 2001 nr. 13 om erstatning fra staten for personskade voldt ved

straffbar handling m.m. (voldsoffererstatningsloven) trådte i kraft 1. juli 2001.

Vilkårene i voldsoffererstatningsloven er de samme uavhengig av om gjerningspersonen er kjent eller ikke. Den som er oppgitt som skadevolder er etter loven ikke gitt partsstatus i forbindelse med vedtak om tilkjennelse av voldsoffererstatning til skadelidte. Dette vil bl.a. redusere ulempene for skadelidte, jf. Ot.prp. nr. 4 (2000-2001), side 27, første spalte, andre avsnitt. Departementet har ingen holdepunkter for å legge til grunn at det er vanskeligere å få voldsoffererstatning når gjerningspersonen er ukjent.

Jeg har imidlertid merket meg flere avisoppslag om voldsoffererstatningsordningen den senere tiden. På denne bakgrunn vil departementet sette i gang et arbeid for å undersøke praktiseringen av voldsoffererstatningsordningen. Jeg vil komme tilbake til Stortinget på en egnet måte i løpet av 2003, og om nødvendig komme med forslag til endring av loven.

Jeg vil imidlertid understreke at den nye loven bare fullt ut kommer til anvendelse der den straffbare voldshandlingen er begått etter at loven trådte i kraft. De øvrige sakene behandles fortsatt etter den tidligere forskriften om voldsoffererstatning. Det vil si at det foreløpig er relativt få saker som er avgjort og klagebehandlet etter den nye loven. Det vil derfor kunne ta minst et par år før det foreligger tilstrekkelig mange saker som kan gi et riktig bilde av hvordan loven virker.

SPØRSMÅL NR. 57**Innlevert 25. oktober 2002 av stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen****Besvart 4. november 2002 av justisminister Odd Einar Dørum****Spørsmål:**

«Vil det bli gjennomført en ny vurdering av TETRA i forbindelse med nytt nødsamband, og hva er kriteriene som departementet har lagt til grunn for valg av teknisk løsning for nødsamband?»

BEGRUNNELSE:

I den senere tid er det fra ulikt hold framkommet opplysninger som tyder på at TETRA-prosjektet er mindre egnet som nødsamband enn andre alternativ, ut fra økonomiske og andre hensyn.

Kritikere har hevdet at det er mulig å bygge ut et

lukket trådløst kommunikasjonssystem for nødetatene basert på eksisterende teknologisk struktur. Her er også Kongsberggruppens MRR-system et meget godt alternativ.

Teknologirådet uttaler at TETRA vil være dyrt å innføre og drifte, samt at andre løsninger kan dekke behovet for nødsamband. Selv om TETRA har litt lengre rekkevidde enn GSM-systemet, må man bygge 1 500 - 2 000 basestasjoner for å dekke fjell- og fjordlandet Norge. Dette gir en samlet prislapp for TETRA på 5 mrd. kr, samt rundt 500 mill. kr i året til drift. Kostnadmessige hensyn tilsier derfor at TETRA først vil innføres i de større byene.

TETRA har meget begrenset digital kapasitet, større datamengder må uansett gå over andre nett. Ved bruk av dagens GSM-nett, et eventuelt GSM-R-nett og et UMTS-nett, kan nødetatene sikres trafikk-prioritet ved at teleoperatørene under gitte omstendigheter pålegges å overlate all trafikk på en bestemt basestasjon til nødetatene.

Svar:

1. Valg av teknologi for nødsamband

Justisdepartementet koordinerer arbeidet med nytt samband for nødetatene. I samarbeid med etatene har vi vurdert alternative teknologier. Grunnlaget har vært de spesielle krav til samband som nødetatene stiller. Etatene har selv konkludert med at TETRA-teknologien tilfredsstiller disse brukerkravene i større grad enn andre teknologier. Et viktig moment er også den trygghet det gir at TETRA er under innføring i en rekke andre land, slik at risikoen ved å velge samme løsning i Norge vurderes som liten.

Påstander tidligere i år om at GSM-baserte løsninger for nødetatene ville bli langt billigere, har ført til en ny gjennomgang av alternative teknologier. Det er gjort flere nye analyser av disse påstandene både i Norge og i Sverige. Prosjektgruppen og nødetatene har imidlertid kommet til samme konklusjonen som før.

I tillegg arbeider en interdepartemental arbeidsgruppe med representanter fra JD, SD, NHD og FIN med saken. Arbeidsgruppen har blant annet underlagsmateriale fra konsultantselskapene Gartner og Stelacon, samt uttalelser fra både Telenor Mobil og NetCom. Dette materialet viser at en GSM/GSM-R/UMTS-basert løsning ikke vil kunne tilfredsstille brukerkravene og at et slikt valg er svært risikofylt. Den svenske rapporten viser også at alternativene til TETRA er flere milliarder kroner dyrere. GSM-R, som trolig kan tilfredsstille mange av kravene, er dessuten bare tenkt utbygget langs jernbanen. Etablering av radiodekning for nødetatene gjennom GSM-R vil kreve høyere investeringer enn TETRA.

Arbeidsgruppen har ikke avsluttet sitt arbeid.

2. Forsvarets MMR-system

Forsvarets taktiske mobilradiosystem Multi Role Radio (MRR) er utviklet til bruk i militær sammenheng, og tar ikke sikte på å imøtekomme nødetatenes operative behov. MRR-systemet har ikke utplasserte basestasjoner på landsbasis, men er primært beregnet for kommunikasjon lokalt mellom mobile enheter. Kun i områder med faste militære installasjoner kan brukere i telefonnettet nås uten at det rigges opp en egen forbindelse på stedet. Etablering av slik forbindelse vil ta uakseptabelt lang tid for nødetatene. I motsetning til i TETRA kan brukerne av MRR ikke lytte og snakke samtidig. Et operativt nødsamband krever forhånds etablert, landsomfattende dekning, fast overgang til telefonnettet og mulighet for gruppesamband over store geografiske områder. Dagens MRR-system tilfredsstiller heller ikke nødetatenes krav til kapasitet, rask oppkobling eller utalarmering av personell i hjemmevakt.

MRR-apparatene er ikke hensiktsmessige for operativt bruk i nødetatene. En MRR-radio veier i bærbar versjon ca. 5 kg. Systemet skal kompletteres med et håndholdt apparat (LFR) med en svært lang antenne som vil veie ca. 850 g. TETRA-apparater veier fra ca. 200 - 600 g, avhengig av type. Et TETRA-apparat koster langt mindre enn et LFR-apparat (etter dagens priser ca. 20 pst. av MRR).

Bildet under viser fra venstre en TETRA-radio, en LFR-radio og en bærbar MRR

3. Pris for nødsambandet

Nåværende planer for TETRA-utbyggingen med ca. 1 700 basestasjoner gir bedre radiodekning på landsbasis enn GSM-systemet. I tråd med hva som er

gjort i Finland skal stasjonene innplasseres i eksisterende rom og master. Utbyggingen, inkludert apparater, antas å koste ca. 3,5 mrd. kr, ikke 5 mrd. kr. Driftsutgiftene antas, med basis i tall fra tilsvarende system i Finland, å bli 200 - 300 mill. kr pr. år, ikke 500 mill. kr. En svensk undersøkelse nylig har bekræftet at utbygging av TETRA er rimeligere enn alternativene.

4. Datakapasitet

Nødetatens behov for datakommunikasjon er oppgitt til hovedsakelig å gjelde oppslag i tekst- og bildedatabaser samt overføring av EKG og kjøretøyposisjon. Overføringshastighetene i TETRA er tilstrekkelige til å dekke dette behovet. Standardiseringsorganet ETSI, som har ansvaret for TETRA, arbeider mot å øke datahastigheten noe. Dersom brukerne i framtiden skulle få behov for overføring av informasjon som krever svært høy datahastighet (video), må TETRA suppleres med annen teknologi lokalt (WLAN).

5. Trafikkprioritet i GSM/GSM-R/UMTS-nettet

Nødsamband, basert på de kommersielle mobiltelefonsystemene, vurderes ikke som en farbar vei. Systemene tilbyr bl.a. ikke gruppekommunikasjon, den kommunikasjonsformen som brukes operativt daglig og ved større ulykker. Det er rett nok mulig å tenke seg at operatørene for de kommersielle syste-

mene i en gitt situasjon pålegges å overlate all trafikkapasitet i et område til nødetatene, men en slik løsning vil kun dreie seg om vanlige mobilsamtaler.

Innføring av gruppekommunikasjon er komplekst, og det forutsetter vesentlige tekniske endringer på et område der det ikke finnes tilstrekkelig med standarder. Videre må de kommersielle mobiltelefonsystemene styrkes radikalt kapasitetsmessig over hele landet. Dette innebærer et særnorsk valg med høy risiko og høye kostnader i forhold til en TETRA-utbygging. Videre synes det klart at teleoperatørene sterkt vil motsette seg å bli instruert i denne sammenheng av frykt for å forringe tjenestetilbudet til over 3 millioner vanlige mobilbrukere for å kunne prioritere 50 000 krevende brukere i nødetatene.

6. Konklusjon

Å basere et særnorsk nødnett på et konglomerat av ulike tekniske løsninger vil gi store utviklingskostnader og er svært risikabelt, som flere har påpekt. Det vil sannsynligvis også bli langt dyrere. I tillegg finnes ikke egnet brukerstyr å få kjøpt. Nødetatene etterspør et sikkert nett der standardisert brukerstyr kan kjøpes i et konkurransemarked. Vi vurderer imidlertid å lage et anbudsunderlag for byggingen av nødsambandet som gjør det mulig for leverandører som mener å tilfredsstille brukerkravene, gjennom alternativ teknologi å tilby sine løsninger i konkurranse med TETRA-løsninger.

SPØRSMÅL NR. 58

Innlevert 28. oktober 2002 av stortingsrepresentant Anne Helen Rui

Besvart 4. november 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«Vil de nye statlige helseforetakene få klar sin åpningsbalanse før de går inn i et nytt regnskapsår?»

BEGRUNNELSE:

Jeg regner med at også statlige helseforetak må forholde seg til de lover, regler og frister som er vedtatt av Stortinget når det gjelder regnskap og revisjoner.

Svar:

Helseforetakene skal i likhet med alle andre virksomheter selvsagt følge de lover, regler og frister

som er vedtatt av Stortinget. Helseforetakene skal fra og med regnskapsåret 2002 følge regnskapslovens bestemmelser, og er dermed underlagt de formalkrav som følger av denne.

Som det framgår av St.prp. nr. 1 (2002-2003) skal balanseverdiene av de anleggsmidlene som ble skutt inn i foretakene 1. januar 2002 bokføres i årsregnskapet for 2002 basert på en foreløpig kostpris. Siste frist for å foreta denne bokføringen er, ifølge regnskapsloven, samme dato som fristen for den endelige regnskapsavleggelsen som er 30. juni påfølgende år. Det er dermed ikke noe krav, ifølge regnskapsloven, at helseforetakene skal ha klare sine balanser for 2002 før regnskapsåret 2003 begynner.

Jeg er imidlertid klar over at det er et sterkt ønske ute i foretakene om at balanseverdiene i 2002 blir fastsatt så snart som mulig. Departementet har derfor allerede startet arbeidet med å klargjøre den foreløpi-

ge kostprisen av anleggsmidlene for 2002, og vil etter planen forelegge denne for helseforetakene i god tid før kommende årsskifte.

SPØRSMÅL NR. 59

Innlevert 28. oktober 2002 av stortingsrepresentant Anne Helen Rui

Besvart 5. november 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«Har departementet utviklet et system der det vil komme tydelig fram forskjellene i administrasjonskostnadene av helseforetakene i forhold til administrasjonskostnadene som sykehusene kostet i fylkesadministrasjonene før den statlige overtakelsen?»

BEGRUNNELSE:

Som politiker er jeg opptatt av å måle resultatene av de vedtakene vi fatter både faglig og økonomisk. Derfor vil jeg gjerne vite disse forskjellene og når de vil foreligge.

Svar:

Jeg vil innledningsvis si meg enig i at det er viktig at vi etter beste evne forsøker å måle resultatene av de vedtak vi som politikere treffer beslutninger om. Ikke minst er dette viktig i en sektor som legger beslag på en så stor andel av våre ressurser som spesialisthelsetjenesten gjør.

Det er imidlertid flere forhold som gjør at det vil være svært vanskelig å foreta meningsfylte sammenligninger av administrative kostnader mellom det gamle og det nye styringsregimet.

For det første; en vesentlig del av administrasjonskostnadene knyttet til spesialisthelsetjenesten i fylkeskommunene var i stor grad innbakt i fylkeskommunenes øvrige administrative kostnader. I forbindelse med uttrekket av administrasjonskostnader fra fylkeskommunene valgte derfor Kommunal- og regionaldepartementet ikke å gå i dialog med hver enkelt fylkeskommune for å komme fram til et beløp for administrasjonskostnader. I stedet ble det valgt en mer sjablongmessig tilnærming hvor prosentandeler av fylkeskommunenes administrasjonskostnader i

sentraladministrasjonene ble trukket ut, jf. St.prp. nr. 82 (2000-2001) og Innst. S. nr. 253 (2001-2002). De beløp som ble trukket ut fra fylkeskommunene vil derfor kunne fravike fra de reelle kostnadene fylkeskommunene brukte på disse funksjonene.

For det andre; de regionale helseforetakene vil i en overgangsperiode ha større kostnader knyttet til administrative funksjoner enn de vil ha på sikt. Eksempler på dette er at staten gav garantier for at alle fylkeskommunale tilsatte som ble berørt av reformen skulle få et tilbud om arbeid. Den konkrete gjennomgangen viste at dette omfattet om lag 700 årsverk, fordelt på om lag 1 000 ansatte. Av disse har helseforetakene fått ansvaret for om lag 520 årsverk. Ca. 320 årsverk har gått til helseforetak, ca. 80 til regionale helseforetak, og om lag 90 er blitt igjen i fylkeskommunene på tidsbegrensede omstillingstiltak. De øvrige har sluttet underveis i prosessen eller har gått over i andre stillinger. Et annet eksempel er at mange helseforetak i en overgangsperiode må kjøpe tjenester fra fylkeskommunene. Dette er spesielt knyttet til regnskap og lønn, og skyldes at de tidligere ikke har hatt egne lønns- eller økonomisystemer.

Helseforetakene er gjennom St.prp. nr. 59 (2001-2002) og St.prp. nr. 1 (2002-2003) blitt pålagt krevende effektiviseringskrav som også vil omfatte de administrative funksjonene. Jeg er av den oppfatning at det å stille krav om effektiviseringsgevinster, og i ettertid måle i hvilken grad helseforetakene klarer å realisere disse gevinstene på ulike områder, vil være en velegnet måte å måle om en viktig intensjon i reformen, nemlig bedre ressursutnyttelse for derved å sikre bedre helsetjenester for hele befolkningen, blir oppfylt. Jeg vil derfor sørge for at det legges opp til en oppfølging og evaluering av de effektiviseringstiltak som er forutsatt i St.prp. nr. 59 (2001-2002) og St.prp. nr. 1 (2002-2003).

SPØRSMÅL NR. 60**Innlevert 29. oktober 2002 av stortingsrepresentant Inger S. Enger****Besvart 5. november 2002 av samferdselsminister Torild Skogsholm****Spørsmål:**

«Det meste av godstransport med jernbane ble fritatt for kjørevegsavgift i 1998, men tømmer belastes fremdeles med 1,059 øre pr. tonnkm. Årets statsbudsjett legger opp til en ytterligere økning på 3,9 pst.

Vil statsråden medvirke til å fjerne kjørevegsavgiften for tømmertransport, slik at jernbanen fortsatt er aktuell for lange transportavstander?»

BEGRUNNELSE:

Bare 10-15 pst. av tømmermengden her til lands transporteres med jernbane. Det skyldes banenes lokalisering og svake konkurransekraft i forhold til tømmerbil på kortere avstander. Men fordi gjennomsnittlig avstand for tømmertransport med jernbane er godt over 200 km, utgjør dette kvantumet likevel 30 pst. av transportarbeidet. Skogbruket i deler av Oppland og Hedmark ligger svært langt fra treforedlingsindustrien ved kysten. For disse områdene vil rasjonell jernbanetransport være avgjørende for avsetning av massevirke.

Kjørevegsavgiften ble tatt bort i 1998 for containere og veksellak, som utgjør det meste av godstransport med jernbane. Tømmer belastes derimot fortsatt, og avgiften representerer 8-9 pst. av kostnadene for jernbanetransport av tømmer fra Oppland og Hedmark.

Kjørevegsavgiften for tømmer representerer en liten inntektspost for staten, men truer likevel skogbruk som ligger langt fra industrien. Situasjonen er forverret etter at transportkostnadene i mindre grad enn tidligere jevnnes ut mellom leverandørene.

Det er dramatisk dersom redusert bruk av jernbane fører til total avvikling av all tømmer- og flistransport fordi restvolumet blir for lite til å kunne betjenes effektivt av CargoNet AS. Det dreier seg nå om transportmengder tilsvarende 40 000 tømmerbillastrakker ekstra pr. år på norske veier. Ulempene dette vil innebære for miljø og sikkerhet, er betydelige. Men enda mer alvorlig ville det være for distriktene dersom en stor del av ressursene ikke blir utnyttet i det hele tatt på grunn av kostnadene. Sviktende avsetning for massevirke ville gå ut over den samlede aktiviteten i skogbruket og dermed også redusere råstofftilgangen til lokal sagbruksindustri.

Den norske avgiften er tre-fire ganger så høy som i Sverige. Likevel foreslås det altså i statsbudsjettet

en oppregulering med 3,9 pst. Andre avgifter indeksreguleres med bare 2,2 pst. Det må være et mål at avgiftspolitikken korrigeres, slik at jernbanene kan fylle samfunnsnyttige oppgaver og ikke være en ekstra ulempe i forhold til våre nærmeste konkurrentland.

Svar:

Kjørevegsavgiften for godstransport med jernbane skal primært ha to funksjoner; riktig prising av kjørevegstjenester i forhold til kostnadene som er avhengig av aktivitetsomfanget på kjørevegen (herunder miljø- og ulykkeskostnader), og å skaffe inntekter til dekning av kostnadene ved å drifte og opprettholde kjørevegen. Avgiftssatsen er fastsatt ut fra prinsippet om at jernbanen skal dekke alle kostnadene den påfører samfunnet, herunder drift og vedlikehold av infrastrukturen, samt eksterne miljøvirkninger og støy. Ved utforming av prinsippene for gjeldende kjørevegsavgift og fastsetting av avgiftssats har hensynet til like konkurransevilkår mellom vegtransport og jernbane vært tungtveiende. For godstransport har kjørevegsavgiften vært redusert i forhold til jernbanetransportens totale eksterne kostnader, fordi lastebiltransporten ikke har betalt sine kostnader fullt ut.

Avgiften er pr. i dag 1,059 øre pr. brutto tonnkm (regnet som hele togets vekt x antall kjørte km). Ved behandlingen av St.prp. nr. 1/Budsjett-innst. S. nr. 13 (1997-1998) ble kombinerte transporter med jernbane (varer som fraktes i containere, veksellak eller veggående kjøretøy), fritatt for kjørevegsavgift. Dette er i tråd med EUs politikk om å legge forholdene til rette for økt bruk av kombinerte transporter.

Vedtaket innebærer at flis som transporteres i veksellak som kan løftes mellom tog og lastebil ikke belastes med kjørevegsavgift, mens transport av tømmer som fraktes i konvensjonelle jernbanevogner blir belastet kjørevegsavgift. For nærmere omtale om begrunnelsen for dagens kjørevegsavgift og satser vises det til St.meld. nr. 46 (1999-2000) Nasjonal transportplan 2002-2011, kap. 9.8 Jernbanens kjørevegsavgift.

I St.prp. nr. 1 (2002-2003) er det lagt til grunn at satsene for kjørevegsavgiften reelt sett holdes uendret i forhold til 2002. Inflasjonsjustert til 2003-priser blir avgiftssatsen for den ordinære godstrafikken 1,100 øre pr. brutto tonnkilometer. På grunn av at kjørevegsavgiften er en verdisats der bl.a. Jernbaneverkets infrastrukturkostnader inngår i beregningss-

grunnlaget er satsen justert i tråd med Jernbaneverkets forventninger til kostnadsutviklingen i 2003.

Jeg er innstilt på å foreta en ny gjennomgang av beregningene av kjørevegsavgiftssatsen i forbindelse med rulleringen av Nasjonal transportplan som skal legges fram i 2004, blant annet på bakgrunn av den problemstillingen representanten Enger tar opp.

Til orientering kan det opplyses at det i regi av Norges Skogeierforbund, Kommunal- og regionaldepartementet, Landbruksdepartementet og Samferdselsdepartementet er gjennomført en vurdering av situasjonen for tømmer- og flistransporten med jernbane. Resultatet fra dette arbeidet med forslag til tiltak, foreligger i rapporten Rammebetingelser for tømmertransport med jernbane i Norge. Rapporten kan ses på som et innspill i arbeidet med kommende NTP-melding. Det framkommer av rapporten at tøm-

mer- og flistransport med jernbane er viktig for lønnsomheten i deler av skogbruksnæringen. Særlig gjelder dette for transport av massevirke til treforedlingsindustrien. Et annet moment som framkommer er at det i de kommende årene vil være behov for store nyinvesteringer innen vognparken for tømmertransport, og at det er viktig at togoperatøren og transportbrukerne samarbeider om disse nyanskaffelsene. Etter min vurdering vil det i den forbindelse være hensiktsmessig å vurdere hvorvidt det er under utvikling løsninger for tømmertransporten som faller inn under begrepet kombinerte løsninger.

For øvrig kan jeg opplyse at investeringsavgiften falt bort fra 1. oktober d.å. Dette gjør at investering i nytt jernbanemateriell for tømmertransport vil bli billigere, og at investeringer i jernbanemateriell og lastebiler dermed er avgiftsmessig likestilt.